

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie Antică și Arheologie
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Arheologie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Arheologia Evului Mediu					
2.2 Titularul activităților de curs	Dr. Cosmin C. Rusu					
2.3 Titularul activităților de seminar						
2.4 Anul de studiu	2	2.5 Semestrul	4	2.6. Tipul de C evaluare	2.7 Regimul disciplinei	DS - facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	0
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					7
Tutoriat					14
Examinări					2
Alte activități: Seminarii practice (de teren)					14
3.7 Total ore studiu individual					97
3.8 Total ore pe semestru					125
3.9 Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• NU ESTE CAZUL
4.2 de competențe	• NU ESTE CAZUL

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Sală dotată cu video-proiector, flip-chart
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• Sală dotată cu video-proiector, flip-chart

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Dobândirea informațiilor generale și a abilităților fundamentale privind documentarea și cercetarea în domeniul Arheologiei Evului Mediu. • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Elemente fundamentale ale culturii și patrimoniului: istoria culturii, artă și arhitectură; situri istorice; colecții și muzee; patrimoniu industrial; socio-antropologie culturală.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cursul urmărește să ofere studenților o introducere în tematica fundamentală a arheologiei medievale și premoderne europene, cu specială privire asupra spațiului Transilvaniei, acoperind intervalul cronologic al secolelor XI-XVII.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Inițiativa principală a cursului va fi axată pe relevarea și studiul obiectivelor arheologice de referință ale acestor epoci: arheologia așezărilor rurale, arheologia fortificațiilor și a ansamblurilor rezidențiale, arheologia așezămintelor religioase și a cimitirelor, arheologia căilor de comunicație, arheologia și istoria peisajului.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<u>1.Introducere: Istorie și Arheologie. Ce este Arheologia Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii? Scurt istoric.</u>	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>2.Scopurile și obiectivele disciplinei: Concepte și principii. Teorie și practică. Tehnici de săpătură și de interpretare. Metode de datare.</u>	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>3.Arheologia așezărilor rurale – satul medieval și modern timpuriu.</u>	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și	

	fotografice și a bazelor de date statistice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>4.Arheologia fortificațiilor și a ansamblurilor rezidențiale:</u> Fortificații din pamânt și lemn, mote, donjoane, burguri, cetăți, palate-castele	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>5.Arheologia edificiilor eclesiastice:</u> Bisericile parohiale și bisericile catedrale. Arheologia monastică: mănăstiri și conventuri. Arhitectură și istoria artei.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>6.Cimitirele și arheologia necropolelor:</u> Rituri de înmormântare. Analiza inventarului mormintelor.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>7. Arheologia urbană:</u> Moștenirea antichității – declin sau transformare? Realitatea orașelor Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>8.Viața cotidiană (I):</u> Arheologia căilor de comunicație și a schimburilor comerciale. Istoria și Arheologia peisajului.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>9.Viața cotidiană (II):</u> Apa. Lemnul. Piatra. Osul și cornul. Pieile și materiale textile. Ceramica. Metalele. Sticla.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>10.Etnia și Confesiunea în Arheologie:</u> Demografie – migrație – schimb cultural. Analizele ADN și arheologia experimentală.	Tehnici pro-active de comunicare; Utilizarea materialelor grafice și fotografice și a bazelor de date arheologice; Prezentarea de Studii de caz și a Normelor de Bune Practici în domeniu	
<u>11.Prezentarea și dezbateră referatelor studenților</u>	Activități specifice de documentare-cercetare,	

	individuale și de grup; Tehnici pro-active de comunicare	
<u>12. Prezentarea și dezbaterile referatelor studenților</u>	Activități specifice de documentare-cercetare, individuale și de grup; Tehnici pro-active de comunicare	
<u>13. Prezentarea și dezbaterile referatelor studenților</u>	Activități specifice de documentare-cercetare, individuale și de grup; Tehnici pro-active de comunicare	
<u>14. Concluzii:</u> De ce avem nevoie de Arheologia Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii? Perspective de valorificare socio-culturală și economică a disciplinei.	Tehnici pro-active de comunicare; Prezentarea de Studii de caz relevante în domeniu	

Bibliografie generală

- Austin, D., Alcock, L. (Ed.), From the Baltic to the Black Sea. Studies in Medieval Archaeology. London & New York, 1997.
- Benkő, E., Kovács, G. (Ed.), A Középkor és kora újkor régészete Magyarországon. I-II. Archaeology of the Middle Ages and the early modern period in Hungary, Volume. 1-2. Budapest, 2010.
- Berger, R. (Ed.), Scientific methods in Medieval archaeology. Berkeley, 1970.
- Burnouf, J. et alii, Manuel d'archéologie médiévale et moderne. Paris, 2020.
- Carver, M., Klápště, J. (Ed.), The archaeology of medieval Europe. Vol. 2. Twelfth to Sixteenth Centuries. Aarhus, 2011.
- Crabtree, P. J. (Ed.), Medieval Archaeology. An Encyclopedia. New York & London, 2001.
- Crabtree, P. J., The Archaeology of Medieval Europe. History Compass 7/3 (2009), 879–893.
- Curta, F., Medieval Archaeology in South-Eastern Europe. Reflections: 50 years of medieval archaeology, 1957–2007. Edited by Roberta Gilchrist and Andrew Reynolds. Leeds, 2009/2010.
- de Bouard, Michel, Manuel d'archéologie médiévale. De la fouille à l'histoire. Paris, 1975.
- Ericsson, I., Archäologie der Neuzeit – Ziele und Abgrenzung einer jungen Disziplin der archäologischen Wissenschaft. Ausgrabungen und Funde 40, 1995, 7-13.
- Faja, B., Kraemer C., L'Archéologie Médiévale En Ligne: Quelques Exemples Français. 2 – Journée d'études. Les manuscrits en réseau(x), 26 septembre 2014.

- Fehring, G. P., Die Archäologie des Mittelalters: Eine Einführung. Darmstadt & Stuttgart, 32000.
- Fehring, G. P., Die Archäologie des Mittelalters: Eine Einführung. BUCHBESPRECHUNG
- Fehring G. P., Sage W. (Hrsg.), Mittelalterarchäologie im Zentraleuropa. Zum Wandel der Aufgaben und Zielsetzungen. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters. Beiheft 9. Köln, Bonn, Rheinland, 1995.
- Gerrard, Chr., Medieval Archaeology: Understanding Traditions and Contemporary Approaches. London, 2003.
- Gilchrist, R., Watson, G. L. (Ed.), Medieval Archaeology. Critical Concepts in Archaeology Series. Abingdon & New York, 2017. CONTENTS
- Graham□Campbell, J. with Valor, M. (Ed.), The Archaeology of Medieval Europe. Vol. 1. Eighth to Twelfth Centuries AD. Aarhus, 2007.
- Henkel, M., Der Kachelofen. Ein Gegenstand der Wohnkultur im Wandel. DOKTORARBEIT/Göttingen, 1996
- Laszlovszky, J. et alii, The Archaeology of Hungary's Medieval Towns. Visy, Zs., Nagy, M. (Ed.), Hungarian Archaeology at the turn of the Millennium. Budapest 2003.
- Pluskowski, A., Medieval Animals. Archaeological Review from Cambridge, vol. 18, 2002 (2004).
- Scholkmann, B. et alii (Hrsg.), Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit. Grundwissen. Darmstadt, 2016. INHALTSVERZEICHNIS
- Scholkmann, B., Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit heute. Eine Standortbestimmung im interdisziplinären Kontext. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters 25/26, 1997/98, 7-18.
- Steuer, H., Entstehung und Entwicklung der Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit in Mitteleuropa – auf dem Weg zu einer selbstständigen Mittelalterkunde. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters 25/26, 1997/98, 19-38.
- Tauber, J. (Hrsg.), Methoden und Perspektiven der Archäologie des Mittelalters. Tagungsberichte zum interdisziplinären Kolloquium vom 27. - 30. September 1989 in Liestal (Schweiz). Liestal, Amt für Museen u. Archäologie d. Kantons Baselland, 1991.
- Vargha, M., The Archaeology of Christianisation of the Rural Countryside of Medieval

Hungary. PhD THESIS/Budapest, 2019

- Visy, Zs., Nagy, M. (Ed.), Hungarian Archaeology at the turn of the Millennium. Budapest 2003.
- Zimmermann, U., Mittelalterlicher Bergbau auf Eisen, Blei und Silber begrenzte Mittel und zahlreiche Veränderungen (2000). <http://www2.ufg.uni-freiburg.de/d/publ/zimm1.html>

Bibliografie cu privire specială asupra spațiului românesc

- Rusu, A. A., Investigări ale culturii medievale din Transilvania. Cluj-Napoca, 2008. (<https://www.scribd.com/doc/217083457/Adrian-Andrei-Rusu-Investigari-Ale-Culturii-Materiale-Din-Transilvania>)
- Rusu, A. A., Castelul și Spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania Evului Mediu târziu. Cluj-Napoca, 2019.
- Pinter, Z. K., Tradiții, probleme și perspective ale arheologiei medievistice românești. (<https://www.medievistica.ro/texte/arheologie/starile/PerspectiveStatistica/PerspectiveStatistica.htm>)
- Țiplic, I. M., Arheologia medievală românească și problemele ei (I). (https://www.medievistica.ro/texte/arheologie/starile/arheologia%20medievala%201_Tiplic.htm)
- Țiplic, I. M., Arheologia medievală românească și problemele ei (II). (https://www.medievistica.ro/texte/arheologie/starile/arheologia%20medievala%202_Tiplic.htm)
- Panait, P. I., Flaut, D., Arheologie medievală română. Constanța, Ovidius University Press, 2004.
- Țiplic, I. M., Țiplic, M. E., Arheologia medievală între politică, naționalism și filozofie (2006). (<https://www.scribd.com/document/352714049/arheologia-medievala-carte-tiplic-pdf>)
- Panait, P. I., Flaut, D., Arheologie Medievală Română. Constanța, 2004. RECENZIE

Reviste de specialitate și resurse on-line

https://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/med_arch/volumes.cfm

<https://www.ufg.uni-kiel.de/en/public/publications/zeitschrift-fur-archaologie-des-mittelalters>

<https://www.persee.fr/collection/arcme>

<https://journals.openedition.org/archeomed/>

<https://www.insegnadelgiglio.it/categoria-prodotto/periodici/archeologia-medievale/>

Revista Arheologia Medievală, I/1996-VII/2008

www.medievistica.ro

www.cetati.medievistica.ro

www.biserici.medievistica.ro

www.mittelalterarchaeologie.de

<https://www.dgamn.de>

<http://www.medievalarchaeology.co.uk>

<http://www.spma.org.uk>

<http://www.archaeologie-schweiz.ch/SAM.207.o.html>

<http://www.burgenverein.ch>

<https://www.archaeologie-online.de/themen/zeiten-kulturen/mittelalter/>

<https://www.universalis.fr/encyclopedie/archeologie-medievale/>

<https://www.archeologiamedievale.it>

Educație academică de specialitate. Centre și programe de cercetare

<https://www.imareal.sbg.ac.at/en/home-2/>

<https://www.uni-bamberg.de/amanz/>

<http://www.unicaen.fr/craham/?lang=fr>

<https://www.univie.ac.at/oegm/>

https://www.kleinefaecher.de/kartierung/kleine-faecher-von-a-z.html?tx_dmdb_monitoring%5BdisciplineTaxonomy%5D=82&cHash=7beaa4202cd0dcc96abb69a0e9d5787b

<https://www.uibk.ac.at/archaeologien/fachbereich-ur-fruehgeschichte-mittelalter-neuzeit-archaeologie/mittelalter-neuzeitarchaeologie.html>

Bibliografie specială

- 1) Introducere**: Istorie și Arheologie. Ce este Arheologia Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii? Scurt istoric.

Crabtree, P. J., *The Archaeology of Medieval Europe*. History Compass 7/3 (2009), 879–893.

de Bouard, Michel, *Manuel d'archéologie médiévale. De la fouille à l'histoire*. Paris. 1975.

Fehring, Günter P., *Die Archäologie des Mittelalters: Eine Einführung*. Verbesserte und aktualisierte Auflage. Darmstadt, Stuttgart, Theiss, ³2000.

Panait, Panait I., Flaut, Daniel, *Arheologie medievală română*. Constanța, Ovidius University Press, 2004.

Scholkmann, Barbara, *Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit heute. Eine Standortbestimmung im interdisziplinären Kontext*. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters 25/26, 1997/98, p. 7-18.

Steuer, Heiko, *Entstehung und Entwicklung der Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit in Mitteleuropa – auf dem Weg zu einer selbstständigen Mittelalterkunde*. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters 25/26, 1997/98, p. 19-38.

- 2) Scopurile și obiectivele disciplinei: Concepte și principii. Teorie și practică. Tehnici de săpătură și de interpretare. Metode de datare.

Gerrard, Chr., *Medieval Archaeology: Understanding Traditions and Contemporary Approaches*. London, 2003.

Berger, Rainer (Ed.), *Scientific methods in Medieval archaeology*. Berkeley, University of California Press, 1970.

Ericsson, Ingolf, *Archäologie der Neuzeit – Ziele und Abgrenzung einer jungen Disziplin der archäologischen Wissenschaft*. Ausgrabungen und Funde 40, 1995, p. 7-13.

Fehring, Günter P., *Die Archäologie des Mittelalters: Eine Einführung*. Verbesserte und aktualisierte Auflage. Darmstadt, Stuttgart, Theiss, ³2000.

- 3) Arheologia așezărilor rurale – satul medieval și modern timpuriu.

Vargha, M., *The Archaeology of Christianisation of the Rural Countryside of Medieval Hungary*. PhD THESIS/Budapest, 2019

Constantinescu, N., *Coconi, un sat medieval din timpul lui Mircea cel Bătrân - studiu arheologic și istoric*. București, 1972.

Crișan, Ioan, *Așezări rurale medievale din Crișana (secolele X-XIII)*. Oradea, Muzeul Țării Crișurilor, 2006.

Dumitru Țicu, Gheorghe Lazarovici, *Gornea. Din arheologia unui sat medieval din Clisura Dunării*. Reșița, Banatica, 1996.

- 4) Arheologia fortificațiilor și a ansamblurilor rezidențiale: Fortificații din pamânt și lemn, mote, donjoane, burguri, cetăți, palate-castele

Iambor, Petru, *Așezări fortificate din Transilvania (sec. IX-XIII)*. Cluj-Napoca, Argonaut, 2005.

Rusu, Adrian Andrei, *Archäologische Ausgrabungen in Siebenbürgischen mittelalterlichen Burgen (1955-1989)*. *Bibliographie*, în Castrum Bene, Gyöngyöspatak, 2, 1990, p. 387-393.

Rusu, Adrian Andrei, *Arheologia cetăților medievale din Transilvania*, în Arheologia Medievală, II, 1998, p. 5-19.

Rusu, Adrian Andrei, *Castelarea carpatică. Fortificații și cetăți din Transilvania și teritoriile învecinate (sec. XIII-XIV)*. Cluj-Napoca, Mega, 2005. [Volumul conține un CD cu ilustrații!]

Rusu, Adrian Andrei, *Cetatea Hațegului. Monografie istorică și arheologică*, în Sargetia, XVI-XVII, 1982-1983, p. 333-359.

Rusu, Adrian Andrei, *Donjoane din Transilvania*, în ActaMN, XVII, 1980, p. 177-197.

Rusu, Adrian Andrei, *Terminologia privitoare la fortificațiile medievale ale Transilvaniei în secolele XIII-XIV*, în vol. In honorem Gernot Nussbächer. Îngrijit de D. Năzare, Ruxandra Năzare și B. I. Popovici. Brașov, Foton, 2004, p. 119-132.

- 5) Arheologia edificiilor eclesiastice: Bisericile parohiale și bisericile catedrale. Arheologia monastică: mănăstiri și conventuri. Arhitectură și istoria artei.

Rusu, Adrian Andrei (Coord.), *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.

Rusu, Adrian Andrei (Sub redacția), *Cetatea Oradea. Monografie arheologică. I. Zona palatului episcopal*. Oradea, Ed. Muzeului Țării Crișurilor, 2002.

Rusu, Adrian Andrei, Burnichioiu, Ileana, *Mozaicurile medievale de la Bizere. Die mittelalterliche Mozaiken von Bizere. The Medieval Mozaics from Bizere*. Cluj-Napoca, Mega, 2006.

Rusu, Adrian Andrei, Szöcs, Peter. L., *Mănăstirea Peri. Contribuții arheologice*, în vol. Relații româno-ucrainiene. Istorie și contemporaneitate. Satu Mare, 2007, p. 95-107.

Țeicu, Dumitru, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007.

- 6) Cimitirele și arheologia necropolelor: Rituri de înmormântare. Analiza inventarului mormintelor.

Beșliu Munteanu, Petre, *Spitalul medieval din Sibiu*. Sibiu, Honterus, 2008.

Luca, Sabin Adrian, Pinter, Zeno-Karl, *Der Böhmerberg bei Broos/Orăștie. Eine archäologische Monographie*. Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2001.

Marcu Istrate, Daniela, *Sibiu. Piața Huet. Monografie arheologică. I. Alba-Iulia, Altip*, 2007.

Rusu, Adrian Andrei (Coord.), *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.

Rusu, Adrian Andrei (Sub redacția), *Cetatea Oradea. Monografie arheologică. I. Zona palatului episcopal*. Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2002.

Rusu, Cosmin C., Gergely, Balázs, *Cimitirul medieval din Piața Unirii – Cluj*, în Acta Musei

Napocensis, 41-44, 2004-2007.

- 7) Arheologia urbană: Moștenirea antichității – declin sau transformare? Realitatea orașelor Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii.

Laszlovszky, J. et alii, *The Archaeology of Hungary's Medieval Towns*. Visy, Zs., Nagy, M. (Ed.), Hungarian Archaeology at the turn of the Millennium. Budapest 2003.

Benkő E., *Kolozsvár magyar külvárosa a középkorban*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum, 2004.

Beșliu Munteanu, Petre, *Primăria veche din Sibiu. Das Alte Rathaus in Hermannstadt*. Constanța-Sibiu, Tennis Club Sen, [f. a.].

Beșliu Munteanu, Petre, *Spitalul medieval din Sibiu*. Sibiu, Honterus, 2008.

Drașovean, Florin, Feneșan, Costin, Fluture, Alexandru, Szentmiklosi, Alexandru, El Susi, Georgeta, Kopeczny, Zsuzsanna, M-Kiss, Hedy, Șeptilici, Raul, Dinu, Niculina, *Timișoara în amurgul Evului Mediu. Reultatele cercetărilor arheologice preventive din centrul istoric*. Timișoara, Mirton, 2007.

Istrate, Angel, *Sibiu. Piața Mare. Cercetări arheologice*. Alba-Iulia, Altip, 2007.

Marcu Istrate, Daniela, *Sibiu. Piața Huet. Monografie arheologică*. I. Alba-Iulia, Altip, 2007.

Rădulescu, Gabriela, *Bistrița. O istorie urbană*. Cluj-Napoca, Limes, 2004.

- 8) Viața cotidiană (I): Arheologia căilor de comunicație și a schimburilor comerciale. Istoria și Arheologia peisajului.

Bejenaru, Luminița, *Arheozoologia spațiului românesc medieval*. Iași, Editura Universității Alexandru I. Cuza, 2003.

Ohler, Horbert, *Reisen im Mittelalter*. Düsseldorf, Zürich, Artemis & Winkler, ⁴2004.

Rackman, Oliver, *The History of the Countryside. The classic history of Britain's landscape, flora and fauna*. London, Phoenix Press, 2000.

- 9) Viața cotidiană (II): Apa. Lemnul. Piatra. Osul și cornul. Pieile și materiale textile. Ceramica. Metalele. Sticla.

Rusu, A. A., *Investigări ale culturii medievale din Transilvania*. Cluj-Napoca, 2008.

Rusu, A. A., *Castelul și Spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania Evului Mediu târziu*. Cluj-Napoca, 2019.

Marcu Istrate, Daniela, *Cahle din Transilvania și Banat de la începuturi până la 1700*. Cluj-Napoca, Accent, 2004.

Pinter, Zeno-Karl, *Spada și sabia medievală în Transilvania și Banat (secolele IX-XIV)*. Reșița, Banatica, 1999.

Rusu, Adrian Andrei, Burnichioiu, Ileana, *Mozaicurile medievale de la Bizere. Die mittelalterliche Mozaiken von Bizere. The Medieval Mozaics from Bizere*. Cluj-Napoca, Mega, 2006.

Rusu, Adrian Andrei, *Catarame medievale în formă de stea*, în Ephemeris Napocensis, VI, 1996, p.

Rusu, Adrian Andrei, *Despre cuțitele de luptă din Transilvania medievală*, în vol. Studii de istorie medievală și premodernă. Omagiu profesorului Nicolae Edroiu, membru corespondent al Academiei Române. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2003, p. 75-96.

Rusu, Adrian Andrei, *Gotic și Renaștere la Vințu de Jos. Gotik und Renaissance im Unter-Winz*. Cluj-Napoca, Satu Mare, 1998.

Rusu, Adrian Andrei, Mărginean, Florin, *Prelucrarea osului și cornului în Transilvania medievală (început de abordare tematică)*, în Arheologia Medievală, 5, 2005, p. 113-158.

Rusu, Adrian Andrei, *Sticlăria medievală din Transilvania. Repere generale și documente arheologice*, în Ephemeris Napocensis, V, 1995, p. 301-330.

Rusu, Cosmin C., *Iluminatul artificial în Evul Mediu. Transilvania – secolele XI-XVI*, în Mediaevalia Transilvanica, II/1, 1998.

10) Etnia și Confesiunea în Arheologie: Demografie – migrație – schimb cultural. Analizele ADN și arheologia experimentală.

Benkő, Elek, *Kolozsvár magyar külvárosa a középkorban*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum, Polis, 2004.

Fabini, Hermann, *Atlas der siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen*. Bd. 1 (Textband) und Bd. 2 (Bildband). Heidelberg, Monumenta Verlag, 1999.

Kovács, András, *Késő Reneszánsz építészet Erdélyben. 1541-1720*. Budapest-Kolozsvár, 2003.

Rusu, Adrian Andrei (Coord.), *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.

Rusu, Adrian Andrei, *Moștenirea materială a antichității în districtul Hațegului (epoca prerenascentistă și a Renașterii timpurii)*, în SCIVA, 37, nr. 3, 1986, p. 249-255.

Rusu, Adrian Andrei, *Reprezentări de pluguri pe fresca monumentului medieval de la Streisângeorgiu (jud. Hunedoara)*, în Revista de Istorie, 29, nr. 7, 1976, p. 1059-1065.

Rusu, Adrian Andrei, *Tezaurul de frescă medievală românească de la Răchitova*, în Arta, XXXV, nr. 7, 1988, p. 27.

Țicu, Dumitru, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2007.

11) Concluzii: De ce avem nevoie de Arheologia Evului Mediu și a Epocii Moderne timpurii? Perspective de valorificare socio-culturală și economică a disciplinei.

Pinter, Z. K., *Tradiții, probleme și perspective ale arheologiei medievistice românești*. (<https://www.medievistica.ro/texte/arheologie/starile/PerspectiveStatistica/PerspectiveStatistica.htm>)

Țiplic, I. M., *Arheologia medievală românească și problemele ei (I)*. (<https://www.medievistica.ro/texte/arheologie/starile/arheologia%20medievala%201%20I.html>)

Țiplic, I. M., *Arheologia medievală românească și problemele ei (II)*.

